

Utbildningsinspektion i Brunnaskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	5
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Brunnaskolan den 29-30 november 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Brunnaskolan, den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Brunnaskolan intervjuades skolledning, lärare, elever och föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i alla årskurser samt i förskoleklasserna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Brunnaskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	46
Grundskola	225

Utbildningen i Brunnaskolan omfattar grundskola årskurs 1–5 samt förskoleklass. I Brunnaskolan finns också fritidshem och öppen verksamhet för elever från årskurs 3. Skolans elever och lärare är indelade i två arbetsenheter med vardera tre arbetslag. Fyra av skolans klasser är åldersblandade, årskurs 1–2, resten är åldershomogena. Brunnaskolan ligger i ett område med villor, radhus och flerfamiljshus med bostadsrätter. Skolan är ett enplanshus byggt 1977.

Skolbarnsomsorgen omfattas inte av denna inspektion utan tas upp i ett kommunövergripande perspektiv i kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Brunnaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Som helhet är utbildningen på Brunnaskolan av god kvalitet. Skolan erbjuder eleverna en trygg och trivsamt miljö där personalen arbetar engagerat för att de nationella målen skall nås. Erfarna och kreativa lärare visar eleverna olika tillvägagångssätt för att utveckla de kunskapskvaliteter som läroplan och kursplaner anger. I förskoleklassen får eleverna en bra förberedelse inför sin skolgång. Eleverna uppmuntras till att arbeta i demokratiska former och skolan når allt bättre resultat med sitt arbete mot kränkande behandling. Föräldrarna är mycket nöjda med den information de får om skolan och om det egna barnets utveckling. Skolans kvalitetsarbete är genomtänkt och dess olika delar har ett tydligt samband med personalens kompetensutveckling. Rektorn är förtrogen med verksamheten och utövar sitt pedagogiska ledarskap med inriktning mot de nationella målen för utbildningen på ett medvetet och strukturerat sätt.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör göra en samlad bedömning av elevernas utveckling och resultat i samtliga ämnen, inte bara i svenska, engelska och matematik.
- Lärarna bör utveckla arbetet så att eleverna får verktyg för och garanteras möjligheter till inflytande över arbetssätt och undervisningens innehåll.
- Rektorn bör säkerställa att värdegrundsarbetet ger goda resultat i alla klasser samt tillse att skolan fortsätter och intensifierar arbetet med att förebygga och åtgärda kränkande behandling.
- Arbetet med särskilt stöd bör följas upp och utvärderas.
- Skolan bör förbättra elevernas tillgång till datorer med internetuppkoppling.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Elevens val anordnas inte enligt författningarnas krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kännedom om målen

Verksamheten i skolan skall aktivt vara inriktad på att nå målen i de nationella styrdokumentet. Det förutsätter att såväl elever som personal och ledning har kännedom om vilka mål och riktlinjer som gäller. I Brunnaskolan har man lokalt bearbetade kursplaner i alla ämnen. Elevernas kännedom om målen varierar, äldre elever känner bättre till målen än yngre. Elever i årskurs 5 uppger att de väl känner till de nationella målen i olika ämnen, medan yngre elever oftare uppfattar planeringen av veckans eller dagens arbete som mål.

Kunskaper

I Brunnaskolan följer man upp elevernas kunskaper genom olika tester och prov. I årskurs 3 testas läsförmågan hos eleverna. I den senaste testen visade det sig att hela 96 procent av eleverna kunde läsa med flyt och förståelse. Man ser resultatet som en positiv följd av en intensiv lästräning i skolan och i hemmen.

De nationella proven för årskurs 5 i engelska, matematik samt svenska och svenska som andraspråk, kan bland annat användas för att bidra till ökad måluppfyllelse för eleverna, förtydliga målen och visa på elevers starka och svaga sidor samt ge underlag för en analys av i vilken utsträckning kunskapsmålen nås på skolenivå och på huvudmannanivå.

Nationella prov åk 5, andel som klarat alla delprov, enhet procent

	Brunnaskolan			Upplands-Bro kommun		
År	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Svenska	97	92	71	88	82	62
Engelska	97	90	78	86	85	83
Matematik	97	92	63	82	82	63

I årskurs 5 sjönk resultaten påtagligt i nationella prov år 2005. I skolans kvalitetsredovisning anger man att det är svårt att förklara varför eleverna inte nådde bättre resultat. En fundering som framförs är att elevkullen redan i förskolan drabbades av besparingar. Ett antal åtgärder anges sedan för att öka måluppfyllelsen. Lärarna uppger att i årets årskurs 5 bedöms fler elever nå målen.

Vid utvecklingssamtalen med föräldrar och elever redovisas elevernas resultat i samtliga ämnen. De individuella utvecklingsplaner som fylls i för varje elev upplevs av föräldrar ge en bra information om elevens utveckling och behov. Någon samlad bedömning av resultat i andra ämnen än svenska, engelska och

matematik, görs inte. Detta försvårar för inspektörerna att göra en bedömning av hur väl skolan lyckas med uppdraget att få eleverna att nå målen i alla ämnen. Inspektörerna bedömer att skolan bör göra en samlad bedömning av elevernas resultat i alla ämnen, inte bara i svenska, engelska och matematik.

Enligt skollagen skall utbildningen i förskoleklassen stimulera varje barns utveckling och lärande. Den skall ligga till grund för fortsatt skolgång. Vid inspektörernas besök i förskoleklasserna framkom att eleverna gavs goda möjligheter att få grundläggande kunskaper och färdigheter i flertalet ämnen. Inspektörerna bedömer att eleverna i förskoleklasserna får en bra förberedelse inför sin skolgång.

Normer och värden

I skolans uppdrag enligt läroplanen ingår att aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. Brunnaskolan gör ingen uppföljning eller sammanställning av i vilken utsträckning eleverna omfattar önskvärda värderingar. Ett tecken på resultaten av skolans arbete med normer och värden kan vara hur eleverna förhåller sig i skoltillvaron och inspektörerna mötte under inspektionsbesöket hjälpsamma och utåtriktade elever som verkar respektera kamrater, lärare och närmiljön på ett bra sätt. I intervjuer och samtal hade eleverna lätt för att framföra åsikter och reflektioner.

Skollagen föreskriver att eleverna skall ha inflytande över hur deras utbildning skall utformas, och enligt läroplanen skall de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig omfatta alla elever. De elever som inspektörerna samtalade med uttryckte ett stort intresse för att vara med och påverka. De gav exempel på hur de genom klassråd och elevråd får möjligheter att framföra och genomföra sina förslag. I en elevenkät svarar flertalet elever att de vuxna tar hänsyn till deras åsikter och fler än hälften av eleverna anser att de kan välja arbetssätt som passar dem. Vid inspektionen framkommer att elevernas möjligheter till ansvar och inflytande över arbetssätt och arbetsformer varierar mellan klasser och lärare. Inspektörerna bedömer därför att elevernas möjligheter till inflytande över arbetssätt och undervisningens innehåll bör förbättras (se även nedan under rubriken Arbetsmiljö och delaktighet).

Enligt läroplanen skall eleverna utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde, och skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Trots ett omfattande värdegrundsarbete uppgav ett tiotal elever (6 procent) i en elevenkät att de känt sig mobbade av andra elever. Samma antal uppgav att de inte känt sig rättvist behandlade av de vuxna. I den senaste kvalitetsredovisningen anges hur skolan skall vidta en rad åtgärder för att stoppa förekomsten av kränkningar i alla former och en ny handlingsplan mot kränkande behandling har tagits fram. Elever och lärare uppger vid intervjuerna att arbetet har givit goda resultat och i dag är mobbning ovanligt i skolan. Inspektörernas intryck av skolan är att den i stort utgör en trygg miljö och att det råder en respektfull stämning bland elever och lärare.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering och bedömning av lärandet; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Alla som arbetar i skolan skall främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön och förbereda eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle. Inspektörernas intryck från skolbesöket är att lärarna och övrig personal lägger ner ett stort arbete på att få eleverna delaktiga i övergripande arbetsmiljöfrågor bland annat genom klassråd och ett aktivt elevråd. När det gäller elevernas möjligheter till inflytande över undervisningen såg inspektörerna flera goda exempel på hur eleverna tränades i att ta ansvar och välja arbetssätt, men också exempel på undervisning där läraren helt styrde innehåll, arbetssätt och redovisningsform. I ovan nämnda elevenkät svarar något fler än hälften att de kan välja ett sätt att arbeta som passar dem. Inspektörerna bedömer att lärarna bör utveckla arbetet så att eleverna får verktyg för och garanteras möjligheter till inflytande över arbetssätt och undervisningens innehåll.

Skolan skall, enligt författningarna, samverka med elevernas vårdnadshavare både i frågor som rör den enskilda eleven och i frågor gällande skolverksamheten i stort. Föräldrar som inspektörerna samtalat med uppger att de har goda möjligheter till information och samverkan med skolan. Det finns en föräldraförening som har fem möten per år och ett föräldrasamråd med representanter från alla klasser. Föräldrar i både samrådet och föreningen upplever att de har en nära kontakt med skolledningen. Inspektörernas bedömning är att samverkan med föräldrarna fungerar bra på Brunnaskolan.

Brunnaskolan arbetar på flera olika sätt för att främja tolerans och ett bra arbetsklimat. Under hösten 2005 genomförde personalen en omfattande kompetensutveckling som skulle ge bättre metoder för att motverka kränkande behandling. Det förebyggande arbetet är i dag betydande och det skall som man uttrycker det "finnas kontinuerligt i det dagliga arbetet". Man har även särskilda lektioner då man har kompisamtal och samarbetsövningar av olika slag. Trygghetsgrupper, kamratstödare och fadderverksamhet förekommer också. Skolan har ordningsregler som är väl kända av eleverna och antalet mobbningsfall upplevs ha minskat. Vid intervjuer och samtal uppger dock elever och föräldrar att det fortfarande finns skillnader mellan de vuxna när det gäller ordningsfrågor och förhållningssätt. Några klasser upplevs som särskilt "stökiga". Inspektörerna bedömer att rektorn bör säkerställa att värdegrundsarbetet ger goda resultat i alla klasser. De enstaka utsagor om att kränkningar ändå förekommer föranleder inspektörerna att bedöma att arbetet mot kränkande behandling fortsätter och intensifieras.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Författningarna ger skolorna ett friutrymme att med utgångspunkt i nationella mål organisera undervisningen utifrån lokala förutsättningar och elevers behov vidare anges att eleverna skall fördelas på klasser och grupper enligt beslut av rektorn. I Brunnaskolan har man organiserat undervisningen i fyra förskoleklasser, fyra ålderintegrerade klasser i årskurs 1 och 2 samt sex åldershomogena klasser från årskurs 3 till årskurs 5. Det framkom många argument för, men också emot organisationen, från såväl lärare som föräldrar. Varken lärare eller skolledning gav någon entydig förklaring till varför man delat in eleverna på detta sätt. Inspektörerna finner anledning att uppmärksamma på skolans ansvar att välja organisationsformer som ger eleverna de bästa förutsättningarna för utveckling och lärande.

Några föräldrar uttryckte oro inför att eleverna bytte lärare tre gånger under tiden från förskoleklass till årskurs 3 på skolan. Inspektörerna kan inte avgöra huruvida detta i förlängningen påverkar eleverna negativt.

I läroplanen och kursplanerna anges mål att sträva mot och därmed inriktningen på skolans arbete. De kunskapskvaliteter som eleverna skall utveckla åstadkoms genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Lärarna skall i undervisningen sträva efter att balansera och integrera kunskaper i sina olika former, såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet. I Brunnaskolans senaste kvalitetsredovisning anges konkreta åtgärder som skall genomföras i undervisningen, utifrån en analys av resultaten. Så beskrivs till exempel införandet av individuella utvecklingsplaner för alla elever, en analys av elevernas starka sidor och hur de bäst lär sig (inlärningsstilar) samt en mer konsekvent individualisering. Vid inspektörernas lektionsbesök framkom många exempel på att man utifrån dessa åtaganden anpassat undervisningen. Det framkom flera goda exempel på hur eleverna arbetade processinriktat och undersökande, utifrån sina förkunskaper och intressen. I ett klassrum fanns till exempel två tankekartor som handlade om Norge. En elev förklarade för inspektörerna att den mindre tankekartan hade eleverna och läraren fyllt i tillsammans innan de startade studierna. Den andra kartan, med många fakta och reflektioner hade man fyllt i efter arbetsområdets slut. – Det där kunde vi innan och allt det här kan vi nu, berättade eleven stolt. I klasserna arbetar eleverna såväl enskilt som i grupp och i helklass. Olika presenterade elevarbeten och undervisningsmaterial i klassrummen ger inspektörerna en bild av att undervisningen genomförs och varierar på ett bra sätt i förhållande till strävansmålen.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

I läroplanen anges att läraren skall utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Vidare att eleven skall uppleva att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt. I flera klasser såg inspektörerna exempel på hur elever använde olika material och läromedel för att lära samma sak och hur lärarna visade och förklarade på olika sätt för olika elever. Föräldrar framförde dock att duktiga elever som snabbt klarat av sitt beting ofta får tämligen meningslösa uppgifter att utföra i väntan på att klasskamraterna ska bli färdiga. De får inte lämpliga utmaningar och möjligheter att gå vidare i egen takt, menade föräldrarna. Elever uppgav att snabba elever exempelvis kan få sitta och läsa medan de inväntar sina kamrater.

Inspektörerna kunde vid inspektionen inte finna att detta var genomgående i klasserna, men vill uppmärksamma skolan på föräldrarnas farhågor.

Enligt författningarna skall alla som arbetar i skolan uppmärksamma och hjälpa elever i behov av stöd och särskilt stöd skall ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Inspektörernas bedömning är att elever i Brunnaskolan som behöver särskilt stöd får det i enlighet med författningarnas krav, främst inom den egna klassen med också av skolans speciallärare. Klasslärare uppger dock att kvaliteten på stödet varierar. Inspektörerna bedömer utifrån detta att arbetet med särskilt stöd bör följas upp och utvärderas i förhållande till elevernas behov och resultat.

Kvalitetssäkring och utvecklingsarbete

Sammantaget är inspektörernas bedömning att kvalitetsarbetet på Brunnaskolan är genomtänkt och att de kompetensutvecklingsinsatser som gjorts tydligt är kopplade till en analys av resultaten. Enligt författningarna skall varje skola årligen inrätta en kvalitetsredovisning, som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Brunnaskolans kvalitetsredovisning ger en tydlig bild av vilka mål skolan arbetar mot, i vilken utsträckning man har nått målen, en analys av resultaten och förbättringsåtgärder som behövs. Kvalitetsredovisningen innehåller även en redogörelse över skolans system för kvalitetssäkring. I skolans lokala arbetsplan formuleras fem prioriterade målområden: baskunskaper, skolutveckling, trygghet, elev- och föräldrainflytande samt barn med behov av särskilt stöd. Under varje målområde beskrivs sedan hur skolan avser att arbeta för att nå målen. Inspektörerna finner anledning att påpeka att kvalitetsredovisning och arbetsplan inte är tydligt kopplade till varandra vilket kan antas försvåra utvecklingsarbetet.

Ledning och intern kommunikation

För att verksamheten som helhet skall inriktas på att nå de nationella målen har rektorn det övergripande ansvaret, som pedagogisk ledare och som chef för personalen. Brunnaskolans rektor var vid inspektionstillfället föräldraledig och som vikarie för henne fanns den föregående, pensionerade rektorn. I skolan finns även en biträdande rektor som sköter merparten av de vardagliga chefsuppgifterna. Tjänstgörande rektor fattar de beslut som åligger rektor enligt författningarna. Eleverna känner väl till rektorn och säger att hon är öppen för deras frågor och synpunkter. Lärarna uppger i intervjun att rektorn är väl förtrogen med verksamheten, men att det är biträdande rektor som leder det pedagogiska arbetet. Enligt inspektörernas bedömning är ledarskapet, även det pedagogiska, på Brunnaskolan av god kvalitet.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till utbildning

Författningarnas krav på timplan är inte aktuella för Brunnaskolan eftersom skolan arbetar utan timplan. Eleverna får undervisning i olika ämnen i den omfattning som skolan bedömer att de behöver för att nå målen. Vid inspektionen framkom dock att skolan inte erbjuder elevens val i den form författningarna avser, vilket måste åtgärdas. Undervisningen i elevens val skall syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Ett allsidigt urval av ämnen skall erbjudas eleverna som elevens val.

Information om utbildning

I läroplanen anges att skolan skall klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka val eleven kan göra, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Det kan till exempel handla om mål, undervisningens upplägg, rätten att få modersmålsundervisning och alternativa språkval som eleven kan göra (här inför årskurs 6). Vid intervjuer med elever och föräldrar framkommer att information om utbildningen ges i tillräcklig omfattning.

Personal

Enligt författningarna skall skolans lärare ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Brunnaskolans lärare har pedagogisk högskoleutbildning, flertalet har såväl stor erfarenhet som bred kompetens. Den föräldralediga rektorn genomgår den statliga rektorsutbildningen. Inspektörerna bedömer att Brunnaskolans personal uppfyller de krav författningarna har på utbildning och kompetens.

Materiella resurser

Brunnaskolans lokaler är ljusa och trivsamma och inspektörerna bedömer att de lämpar sig väl för den undervisning som bedrivs. Det finns läromedel och övrig undervisningsmaterial i tillräcklig omfattning. Undantaget är tillgången till datorer. Skolan har få datorer med internetuppkoppling. Inspektörernas bedömning är att skolans tillgång till datorutrustning inte uppfyller författningarnas krav på tidsenliga hjälpmedel och bör därför utökas.

Datum	Ort
2006-05-17	Stockholm

Ingrid Åsgård
Anna Bergstedt Nordqvist